

The Effectiveness of Adlerian Parenting Training (STEP) on Decreasing of the Conflicts in the Relationship of Mother/Child in Girl Adolescents

Mehdi Khanabadi *

PhD in Counseling, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Asgar Choobdari

PhD in Psychology and Education of Exceptional Children, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Accepted: 2021/05/08

Abstract

This research aims to investigate the effectiveness of Adlerian parenting training on decreasing of the conflicts in the relationship of mother/child, and it has been conducted on girl teenagers. The method of this research is respectively quasi-experimental, and the scheme, which has been implemented is respectively the scheme of pretest-posttest with evidence group. The statistical society of this research, incorporates all of girl students who are studying at first and second levels of highschool at Ardakan city, whose ages are between fifteen to seventeen years of old, in addition they are studying in the educational years of 1393-1394. The scheme of sampling was designed in this way, among highschools of Ardakan city, highschool was selected un-randomly. For the purpose of measurement of the conflict between parents and children in this research respectively, the scale of tactics of confliction has been implemented for all of the students of first and second levels of highschool, and among the students who attained the most parent confliction scores, thirty students were selected randomly, and for another time, were substituted in the two experimental and evidence groups which incorporated fifteen members. Then the mothers of teenagers who were placed at the experimental group, participated, eight sessions of parenting instruction, which was respectively based on Adlerian approach, while the mothers of the evidence group have not received any means of

Received: 2019/11/26

eISSN: 2252-0031

ISSN: 2476/647X

* Corresponding Author: mehdikhanabadi@gmail.com

How to Cite: Khanabadi, M., Choobdari, A. (2021). The Effectiveness of Adlerian Parenting Training (STEP) on Decreasing of the Conflicts in the Relationship of Mother/Child in Girl Adolescents, *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 11(42), 111-132.

instruction. After the completion of this instructional course, the teenagers of both groups answered the posttest questionnaire. The results of the analysis of covariance indicated that the Adlerian parenting instruction has not any influence on decreasing of parent/child conflicts, nonetheless the increase in the skill of argumentation was efficient and paramount, whereas it has not any influence on the mitigating of verbal and physical aggression. From this we can conclude that Integrating the Adlerian approach to parent education With emotion-focused approaches, Can cover a whole range of parent-teen issues and to help solve them.

Keywords: Adlerian Parenting, Parent/Child Conflicts, Teenagers, Girls.

اثربخشی آموزش والدین آدلری (گام) بر کاهش تعارضات مادر - فرزندی در نوجوانان دختر

مهدی خان‌آبادی * دکتری تخصصی مشاوره دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

عسگر چوبداری دکتری تخصصی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی آموزش والدگری آدلری بر کاهش تعارضات مادر - فرزندی در نوجوانان دختر انجام شد. روش پژوهش حاضر نیمه‌آزمایشی از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه‌ی دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های شهر اردکان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ تشکیل می‌دادند که از این جامعه، ۳۰ دانش‌آموز دختر به صورت در دسترس انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفره (۱۵ نفر گروه آزمایش و ۱۵ نفر گروه گواه) جایگزین شدند. گروه آزمایش در ۸ جلسه آموزش والدگری با رویکرد آدلر شرکت کردند درحالی‌که گروه گواه آموزشی دریافت نکردند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس تاکتیک‌های تعارض استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کواریانس استفاده شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که آموزش والدین آدلری بر کاهش تعارضات والد - فرزندی و نیز افزایش مهارت استدلال مؤثر بوده ($p < 0/05$)، درحالی‌که بر کاهش پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی تأثیر معنادار نداشت ($p > 0/05$)؛ بنابراین می‌توان نتیجه آموزش رویکرد آدلری به والدین می‌تواند طیف بیشتری از مسائل والد - فرزندی را پوشش داده و به بهبود آن‌ها کمک کند.

کلیدواژه‌ها: آموزش به والدین، آدلری، تعارضات والد - فرزندی، نوجوانان دختر.

مقدمه

تا سال ۲۰۱۵ بیست و پنج درصد از کل جمعیت جهان شامل نوجوانان و جوانان ۱۰ الی ۲۴ ساله بوده و این امر اهمیت توجه به ارتباط این قشر با والدین را نشان می‌دهد (کاشتا و دیگران، ۲۰۱۹). نوجوانی از دیرباز به‌عنوان دوره گذار از کودکی به بزرگسالی در نظر گرفته شده و با تغییرات فیزیولوژیک، روان‌شناختی و اجتماعی شناخته می‌شود (تادل، جارا و هیونی، ۲۰۱۸). نتایج تحقیقات گوناگون انجام گرفته در این حوزه نشان می‌دهد عوامل خانوادگی از جمله نوع ارتباط والدین و نوجوانان در ایجاد سلامت یا آسیب به رشد نوجوانان تأثیرگذار است (ژو، بوید، باتلر، مور و بنتون، ۲۰۱۷). روان‌شناسان رشد بر این باورند که سبکی که والدین در ارتباط با فرزندان انتخاب می‌کنند نقشی کلیدی و اساسی در بهزیستی زیستی - روانی - اجتماعی نوجوانان ایفاء می‌کند (جانین و کرن، ۲۰۱۲). ارتباط مؤثر عموماً به‌عنوان یک ویژگی اساسی در عملکرد سالم خانواده در نظر گرفته می‌شود که به احساس تعلق خاطر خانواده و تثبیت جایگاه آن‌ها، رشد حساسیت اعضا نسبت به نیازها و احساسات همدیگر، حمایت از فردیت و ارتباط حسنه اعضا باهم و تسهیل استقلال و خودمختاری آن‌ها کمک می‌کند (لاچوفسکا، ۲۰۱۶).

هم‌زمان با کسب استقلال بیشتر در بین نوجوانان در ارتباط با والدین، چالش‌های جدیدی در فضای ارتباط خانوادگی به وجود می‌آید (ون دورن، برانج و میوس، ۲۰۱۱). به‌واسطه تغییرات زیست‌شناختی و نورولوژیک در دوران نوجوانی، والدین به ناگاه با تغییراتی کمی و کیفی در ارتباط خود با نوجوان نسبت به کودکی مواجه می‌شوند که می‌تواند تعارض بین آن‌ها را تشدید کند (برانج، ۲۰۱۸). این مسئله به‌صورت غیرمستقیم

-
1. Kushet
  2. Taddele, Jara&Hunie
  3. Xu, Boyd, Butler, Moore & Benton
  4. Jonyniene& Kern
  5. Lachowska
  6. Van Doorn, Branje&Meeus

باعث برخی تعارضات در قوانین و نقش‌های از پیش تعیین شده در خانواده می‌گردد. در نتیجه اختلافات افزایش یافته و بر رابطه والد - فرزندی تأثیر می‌گذارد (رازالی، ۲۰۱۳).

نتایج پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد عوامل مختلفی در بروز و تشدید تعارضات بین والدین و نوجوانان تأثیرگذارند که از آن جمله می‌توان به ضعف عزت‌نفس (مارتینز، مورگوی، میوسیتا و مونرال، ۲۰۰۹)، احساس تنهایی (مارتینز، پادانو، آمادور و مورنو، ۲۰۱۲)، استرس‌های روانی (ویلارئال - گنزالز، سانچز - سوسا، ویگا و دلمورال آریو، ۲۰۱۱)، اشکالاتی در مهارت همدلانه (مستر^۵ و همکاران، ۲۰۱۲)، ارتباط منفی بین والدین و خواهر - برادرهای نوجوان (مارکوویچ^۶، ۲۰۱۵)، وجود تعارضات شدید در خانواده (وینک^۷ و همکاران، ۲۰۰۹) و فقدان انسجام عاطفی در بین اعضای خانواده (استیوز^۸ و همکاران، ۲۰۱۴) اشاره کرد (استیوز و همکاران، ۲۰۱۸). برآیند تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد ارتباط مؤثر و حل تعارض بین والدین و نوجوانان، کارکرد طرفین را بهبود بخشیده و در این زمینه همکاری والدین نقشی مؤثر ایفاء می‌کند (صالحی، ۲۰۱۸). از سوی دیگر تعارضات حل نشده‌ی والد - نوجوان به‌وضوح با مشکلات بزهکاری و انحراف، فرار از خانه، عزت‌نفس پایین و افسردگی و عدم هماهنگی در خانواده رابطه دارد. نوجوانان در خانواده‌هایی با تعارض بالا و انسجام پایین در مقایسه با خانواده‌هایی با تعارض پایین و انسجام بالا بیشتر در معرض ابتلا به افسردگی قرار دارند (رازالی، ۲۰۱۳).

فرزندپروری نوعی فرایند اجتماعی کردن است که در آن والدین رفتار فرزندانشان را

شکل می‌دهند. سه جنبه مهم فرزندپروری شامل مراقبت، گرمای عاطفی^۹ و مخالفت^{۱۱}

-
1. Razali
  2. Martinez, Murgui, Musitu&Monreal
  3. Martinez, Povedano, Amador& Moreno
  4. Villarreal-Gonzalez, Sanchez-Sosa, Veiga& del Moral Arroyo
  5. Mestre
  6. Marković
  7. Wienke
  8. Estévez
  9. Overprotection
  - 1 . Emotional warmth 0
  - 1 . Rejection 1

است که هر کدام از این‌ها به طریقی بر اجتماعی کردن فرزندان تأثیر می‌گذارند (ویسر^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). آموزش والدین با رویکرد آدلر که مبنای آن نظریه‌ی روان‌شناسی فردی^۲ است بر این اصل استوار است که به والدین کمک کند ضمن یادگیری مهارت‌های جدید، روش تعامل با فرزندان خود را تغییر دهند (مک کی و مک کی، ۱۹۸۳). آدلر و درایکورس بیشترین پژوهش‌ها را در زمینه‌ی شیوه‌های فرزندپروری انجام دادند. آدلر معتقد بود که خانواده تأثیر مهمی بر شکل‌گیری شخصیت فرد دارد. او به اهمیت منظومه‌ی خانواده بر شکل‌گیری شخصیت تأکید ورزید (روحی، ۱۳۹۳).

سه برنامه آموزش والدین با رویکرد آدلر که کاربرد زیادی در ایالات متحده و دیگر کشورهای اروپایی دارند عبارت‌اند از: گام^۴ (دینک میر، مک کی و دینک میر، ۱۹۸۹؛ رابینسون، رابینسون و دان، ۲۰۰۳ و جانین، کرن و گفروور^۷، ۲۰۱۵)، والدگری فعال^۸ (پاپ کین، ۱۹۹۳؛ مک ویتی و بست، ۲۰۰۹ و کیونگ ایم و سانگون، ۲۰۱۲) و انضباط مثبت^{۱۲} (نلسن، ۱۹۹۶ و کریازوس و استالیکاس^{۱۴}، ۲۰۱۸). هر سه الگوی والدگری بر اهداف رفتاری و روان‌شناختی کودک، پیامدهای منطقی و طبیعی، احترام متقابل و تکنیک‌های دلگرمی مبتنی است (مولیس^{۱۵}، ۱۹۹۹). تمامی این برنامه‌ها روی سبک‌های فرزندپروری دموکراتیک تمرکز دارد (خاکسار، ۱۳۸۹). هدف تمام برنامه‌های آموزش والدین آدلری عبارت‌اند از: کمک به والدین برای پرورش فرزندان‌ی که مسئول

-
1. Visser
  2. Individual Psychology
  3. Mckay & Mckay
  4. Systematic Training For Effective Parenting (STEP)
  5. Dinkmeyer
  6. Robinson Robinson& Dunn
  7. Gfroerer
  8. Active Parenting
  9. Popkin
  - 1 -Mcvittie & Best 0
  - 1 . Kyung Im&Sangeun 1
  - 1 . Positive Discipline 2
  - 1 . Nelsen 3
  - 1 . Kyriazos&Stalikas 4
  - 1 . Mullis 5

اثربخشی آموزش والدین آدلری (گام) بر کاهش تعارضات...؛ خان‌آبادی و چوبداری | ۱۱۷

رفتار خویش‌اند، با دیگران مشارکت می‌کنند و خودکنترلی بالایی دارند (دینک میر و مک کی، ۱۹۸۹؛ درایکورس و سولتز، ۱۹۶۴؛ نلسن، ۱۹۹۶؛ پاپ کین، ۱۹۹۳).

بررسی پیشینه پژوهش‌ها در این حوزه نشان می‌دهد تحقیقات زیادی پیرامون موضوعات مرتبط با ارتباط والدین با نوجوانان و مخصوصاً مادر - دختران نوجوان صورت گرفته است. برای مثال می‌توان به بررسی رابطه دل‌بستگی مادر - نوجوان و پدر - نوجوان و عزت‌نفس در بین نوجوانان (کیزر، هلمرهورست و گولدرن، ۲۰۱۹)، بررسی سازوکار رشدی تعارضات بین والدین و نوجوانان (برانج، ۲۰۱۸)، تأثیر روابط والد - نوجوان بر رشد اجتماعی نوجوانان (دسیا و کودرو، ۲۰۱۵)، تأثیرات واکنش‌های هیجانی بر تعارضات مادر - دختری در دوره نوجوانی (والن^۴ و دیگران، ۲۰۱۴)، نقش ارتباط همدلانه در مدیریت تعارضات مادر - نوجوان (ماین^۵، ۲۰۱۳)، نقش باورها در حل و فصل تعارضات مادر - نوجوان (هولمز، بوند و بیرن، ۲۰۱۲) و نقش رابطه مادر - دختر در بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان (سیلین، ۲۰۱۰) اشاره کرد. از بین مطالعاتی که بر فراوانی و شدت تعارضات والد - نوجوان تمرکز کرده‌اند فقط تعداد کمی از آن‌ها با موضوعاتی که منجر به تعارضات والد - نوجوان می‌شوند و اثربخشی آموزش والدین را بررسی کرده‌اند ارتباط دارند و لذا خلأ بررسی اثربخشی روش آموزش فرزندپروری به مادران با رویکرد آدلری (گام) و با هدف کاهش تعارضات مادر - دختری در بین نوجوانان مشاهده می‌گردد. لذا هدف این مطالعه پاسخ به این سؤال است که آیا آموزش والدگری آدلری به شیوه گام بر کاهش تعارضات مادر - فرزندی در نوجوانان دختر اثربخش است؟

-
1. Driekurs & Soltz
  2. Keizer, Helmerhorst & Gelderen
  3. Disiye & Kodero
  4. Whalen
  5. Main
  6. Holmes, Bond & Byrne
  7. Selin

روش تحقیق

روش این پژوهش از نوع نیمه آزمایشی و طرح مورد استفاده، طرح «یش آزمون - پس آزمون با گروه گواه» است. جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانش‌آموزان دختر پایه اول و دوم دبیرستان شهر اردکان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بودند که سن آن‌ها بین ۱۷-۱۵ سال بود (میانگین سنی آن‌ها ۱۶/۲ و انحراف معیار آن ۱/۳ بود). نمونه شامل ۳۰ نفر دانش‌آموز بودند که به صورت تصادفی از بین لیست دانش‌آموزان یکی از دبیرستان‌های در شهر اردکان انتخاب شدند. لازم به ذکر است این دبیرستان به صورت در دسترس از بین دبیرستان‌های شهر اردکان انتخاب شده است.

مقیاس تاکتیک‌های تعارض: در تحقیق حاضر به منظور اندازه‌گیری تعارض بین والدین و فرزندان از مقیاس تاکتیک‌های تعارض^۱ استفاده شده است. مقیاس تاکتیک‌های تعارض که توسط اشتراس^۲ (۱۹۷۹) طراحی شده، یک ابزار ۱۵ سؤالی است که تاکتیک‌های حل تعارض شامل استدلال^۳، پرخاشگری کلامی^۴ و پرخاشگری فیزیکی یا خشونت^۵ بین والدین و فرزندان را در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (خیلی کم=۱، کم=۲، تقریباً=۳، زیاد=۴، خیلی زیاد=۵) می‌سنجد. ۵ سؤال اول به مقیاس استدلال اختصاص دارد و معکوس نمره‌گذاری می‌شود. نمره بالا در این مقیاس نشان‌دهنده تعارض و استفاده کمتر از راهبردهای استدلال است. نمره‌های بالا در مقیاس‌های پرخاشگری کلامی و فیزیکی نشان‌دهنده تعارض و استفاده بیشتر از پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی است. پژوهش‌های متعددی همسانی درونی زیرمقیاس‌های استدلال، پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی را تأیید می‌کند. دامنه ضریب آلفای کرونباخ مقیاس استدلال بین ۰/۴۲ تا ۰/۷۶، مقیاس پرخاشگری کلامی بین ۰/۶۲ تا ۰/۸۸ و برای خرده مقیاس

-
1. Conflict Tactics Scales (CT)
  2. Straus
  3. Reasoning
  4. Verbal Aggression
  5. Violence

اثر بخشی آموزش والدین آدلری (گام) بر کاهش تعارضات...؛ خان‌آبادی و چوبداری | ۱۱۹

پرخاشگری فیزیکی بین ۰/۴۲ تا ۰/۹۶ به دست آمده است. روایی مقیاس‌ها بارها مورد تأیید قرار گرفته است. اطلاعات زیادی درباره روایی سازه در اختیار است که عبارت‌اند از: همبستگی بین نمرات تاکتیک‌های تعارض و عوامل ریسک خشونت خانواده، رفتارهای ضداجتماعی کودکان قربانی؛ سطوح محبت بین اعضای خانواده و عزت‌نفس (ثنایی)، (۱۳۸۷).

برای اجرای این پژوهش ابتدا از بین دبیرستان‌های شهر اردکان، یک دبیرستان (مدرسه دخترانه ۱۷ شهریور) به صورت خوشه‌ای تصادفی انتخاب شد. سپس پرسشنامه تاکتیک‌های تعارض برای کلیه دانش‌آموزان پایه اول و دوم مدرسه (۱۲۰ نفر) اجرا شد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه و نمره‌گذاری آن‌ها، از بین دانش‌آموزانی که بیشترین نمرات تعارض والدینی را به دست آورده بودند و نمرات آن‌ها بالاتر از میانگین بود، ۳۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب و مجدداً به‌طور تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه (هر گروه ۱۵ نفره) گمارده شدند. گروه آزمایش و گواه نیز به‌طور تصادفی انتخاب و جایگزین شدند. سپس مادران نوجوانانی که در گروه آزمایش قرار گرفتند در ۸ جلسه آموزش والدگری با رویکرد آدلری شرکت کردند. لازم به ذکر است که در این مدت مادران نوجوانان گروه گواه هیچ آموزشی دریافت نکردند. در پایان نوجوانان هر دو گروه آزمایش و گواه به پرسشنامه پس‌آزمون پاسخ دادند. معیارهای ورود به تحقیق عبارت بودند از: مشارکت داوطلبانه، داشتن ضریب هوشی طبیعی و عدم ابتلا به آسیب‌های روانی عمده، ۳۰-۵۰ سال سن، حداقل تحصیلات سیکل و داشتن نوجوان دختر ۱۷-۱۵ سال. معیارهای خروج شامل: ابتلا به بیماری‌های عمده جسمی یا روانی، شرکت هم‌زمان در سایر برنامه‌های درمانی (همچون مشاوره فردی، دارودرمانی و ...)، غیبت بیش از دو جلسه در برنامه آموزشی.

جدول ۱. خلاصه جلسات آموزش مادران با رویکرد ادلری (گام)

جلسه	هدف	محتوا	روش
جلسه اول	معرفی دوره و آشنایی با نوجوانی	معارفه و برقراری ارتباط اولیه، مرور بر قوانین گروه، توضیح در مورد ساختار و اهداف جلسه، توضیح در مورد ماهیت آموزش والدین ادلری و اصول آن، ارائه تکلیف: تهیه فهرستی از مسائل والد - نوجوان.	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند
جلسه دوم	خودتان و نوجوانتان را درک کنید	مرور و بررسی تکلیف جلسه قبل، همدلی و تکنیک‌های مرتبط با آن در ارتباط مادر - نوجوان، نزدیک کردن ذهنیت‌ها به همدیگر در ارتباط مادر - فرزندی، ارائه تکلیف: شامل نوشتن نامه‌ای از طرف نوجوان به خود.	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند
جلسه سوم	ایجاد شخصیت و سبک زندگی مثبت در نوجوان	بررسی بازخورد و مرور تکلیف جلسه قبل، اهمیت مفهوم سبک زندگی در رشد شخصیت، آشنایی با اهداف سوءرفتار نوجوانان و نحوه مواجهه با آن‌ها. ارائه تکلیف: مواجهه با تعارضات بر اساس چهار هدف سوءرفتار ادلری.	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند
جلسه چهارم	ابراز وجود؛ راهی برای بیان خواسته‌ها و احساسات	مرور و بررسی تکلیف، توضیح درباره نقش هیجان خشم در زندگی، انواع مواجهه با خشم در رابطه با دیگران، بررسی تفاوت‌های رفتار منفعلانه، پرخاشگرانه، منفعل - پرخاشگرانه و قاطعانه، پرورش مهارت‌های ابراز وجود در ارتباط با نوجوان. ارائه تکلیف: بررسی موقعیت‌های تعارض برانگیز گذشته و به‌کارگیری قاطعیت در آن‌ها	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند
جلسه پنجم	دلگرمی و بالا بردن عزت‌نفس نوجوان	ارزیابی و بررسی تکلیف قبلی، تعریف دلگرمی و دلسردی، بررسی تفاوت دلگرمی با تشویق، نقش دلگرمی در تربیت و روش‌های افزایش دلگرمی در خانواده. ارائه تکلیف: به‌کارگیری مهارت‌های دلگرمی در ارتباط با نوجوان و بررسی اثرات آن.	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند
جلسه ششم	ارتباط مؤثر مبتنی بر احترام و اعتماد	گرفتن بازخورد و بررسی تکلیف، نقش ارتباط در فرزندپروری، اجزای ارتباط و نقش طرفین ارتباط در ایجاد رابطه مبتنی بر احترام و اعتماد، نقش مهم گوش دادن پذیرا و صحبت کردن گویا، ارائه تکلیف: اجرای مهارت‌های ارتباطی در منزل	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند

جلسه هفتم	انضباط و رشد مسئولیت‌پذیری در نوجوان	ارزیابی و مرور جلسه گذشته، آشنایی با مفهوم لوس بار آوردن فرزند و تأثیرات آن، آشنایی با مفهوم انضباط و مسئولیت‌پذیری در فرزندپروری، روش‌های ایجاد انضباط و افزایش مسئولیت‌پذیری در نوجوان، ارائه تکلیف: به کارگیری مهارت‌ها در منزل	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند
جلسه هشتم	نشست خانوادگی؛ تربیت مؤثر و دموکراتیک نوجوان	گرفتن بازخورد و بررسی تکلیف، آشنایی با مفهوم تربیت دموکراتیک، نقش کلیدی نشست‌های خانوادگی در بهبود ارتباط مادر - نوجوان، آشنایی با نحوه اجرا و قواعد حاکم بر نشست‌های خانوادگی، چگونگی رهبری نشست‌های خانوادگی به شکلی مؤثر، جمع‌بندی از موارد مطرح شده در جلسات و بحث و ارائه بازخورد اعضا به همدیگر	بحث گروهی، ایفای نقش و ارائه پسخوراند

نتایج

در این تحقیق برای محاسبه شاخص‌های مرکزی و رسم جداول از آمار توصیفی استفاده شده و در راستای آزمون فرضیه‌های آماری تحقیق از آمار استنباطی کمک گرفته شده است، به این شکل که برای بررسی اثربخشی آموزش والدگری آدلری بر تعارضات والد - فرزندی گروه آزمایش و مقایسه آن با میزان تعارضات والد - فرزندی گروه گواه از تحلیل کواریانس استفاده می‌شود. در ابتدا به بررسی اطلاعات توصیفی متغیرهای پژوهش پرداخته شده است که نتایج آن در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون

آزمون	گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
پیش‌آزمون	آزمایش	۱۵	۴۳/۵۳	۶/۰۸
پیش‌آزمون	گواه	۱۵	۴۱/۸	۴/۱۴
پس‌آزمون	آزمایش	۱۵	۳۷/۴۶	۵/۲۸
پس‌آزمون	گواه	۱۵	۴۱/۴۶	۴/۱۲

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیش‌آزمون در دو گروه آزمایش و گواه گزارش شده است؛ که میانگین گروه آزمایش ۴۳/۵۳ و

انحراف استاندارد آن ۶/۰۸ به دست آمده است و این مقدار برای گروه گواه به ترتیب ۱۹/۱۶ و ۴/۱۴ می‌باشد. شاخص‌های توصیفی در این جدول میانگین پس‌آزمون را برای گروه آزمایش ۳۷/۴۶ و انحراف استاندارد را ۵/۲۸ نشان می‌دهد و برای گروه گواه این میانگین را ۴۱/۴۶ و انحراف معیار را ۴/۱۲ نشان می‌دهد.

جدول ۳. نتایج لوین تست مبنی بر همگنی واریانس‌ها

F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
۳/۶۵۴	۱	۲۸	۰/۰۶۶

یکی از پیش‌فرض‌های آزمون کواریانس همگنی واریانس‌ها می‌باشد. همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود. همگنی واریانس‌ها برقرار می‌باشد ($p > ۰/۰۵$). بدین معنا که اگر سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ باشد نشان‌دهنده این است که مفروضه تساوی واریانس‌ها برقرار است.

جدول ۴. نتایج مفروضه نرمال بودن توزیع متغیر وابسته

پس‌آزمون	
میانگین	۳۹/۴۶۶
انحراف استاندارد	۴/۹۱۱
نمره z کولموگروف_اسمیرنوف	۰/۷۸۵
سطح معناداری	۰/۵۶۹

یکی از پیش‌فرض‌های آزمون کواریانس نرمال بودن توزیع متغیر وابسته می‌باشد. با توجه به جدول ۴ مفروضه نرمال بودن توزیع متغیر وابسته برقرار می‌باشد ($p > ۰/۰۵$). چنانچه سطح معناداری (۰/۵۶۹) بیشتر از ۰/۰۵ باشد فرض نرمال بودن توزیع متغیر وابسته برقرار است.

اثر بخشی آموزش والدین آدلری (گام) بر کاهش تعارضات...؛ خان‌آبادی و چوبداری | ۱۲۳

جدول ۵. نتایج تحلیل کواریانس مربوط به متغیرهای وابسته (تعارض، پرخاشگری کلامی و

پرخاشگری فیزیکی)

متغیرها	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
تعارض	پیش‌آزمون	۴۴۷/۸۱۱	۱	۴۴۷/۸۱۱	۹۱/۸۳۷	۰/۷۷۳
	بین‌گروه‌ها	۲۰۷/۰۸۵	۱	۲۰۷/۰۸۵	۴۲/۴۶۹	۰/۰۰۰
	خطا	۱۳۱/۶۵۶	۲۷	۴/۸۷۶		
استدلال	پیش‌آزمون	۲۷۷/۳۸۲	۱	۲۷۷/۳۸۲	۱۴۵/۲۷۹	۰/۰۰۰
	بین‌گروه‌ها	۶۶/۹۰۵	۱	۶۶/۹۰۵	۳۵/۰۴۲	۰/۰۰۰
	خطا	۵۱/۵۵۱	۲۷	۱/۹۰۹		
پرخاشگری کلامی	پیش‌آزمون	۲۳۵/۴۰۳	۱	۲۳۵/۴۰۳	۸۷/۷۱۱	۰/۰۰۰
	بین‌گروه‌ها	۷/۰۱۸	۱	۷/۰۱۸	۲/۶۱۵	۰/۱۱۷
	خطا	۷۲/۴۶۴	۲۷	۲/۶۸۴		
پرخاشگری فیزیکی	پیش‌آزمون	۳۰۷/۲۶۳	۱	۳۰۷/۲۶۳	۲۳۷/۰۰۳	۰/۰۰۰
	بین‌گروه‌ها	۰/۵۶۸	۱	۰/۵۶۸	۰/۴۳۸	۰/۵۱۴
	خطا	۳۵/۰۰۴	۲۷	۱/۲۹۶		

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون، اثر معنی‌دار بین آزمودنی‌ها ($F_{(1,27)} = 42/469, p < 0/05$) برای متغیر تعارض و $F_{(1,27)} = 145/279$ برای متغیر استدلال) دو گروه وجود داشت. نمرات میانگین تعدیل شده نشان می‌دهد که تعارض والد - فرزندی گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه پس از اجرای متغیر مستقل کاهش یافته است؛ بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه پژوهش تأیید می‌گردد. از طرفی بر اساس داده‌های همین جدول پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون، اثر معنی‌دار بین آزمودنی‌ها برای متغیر پرخاشگری کلامی و $F_{(1,27)} = 2/615, p > 0/05$ برای متغیر پرخاشگری فیزیکی) دو گروه وجود داشت. نمرات میانگین تعدیل شده نشان می‌دهد که

پرخاشگری کلامی گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه پس از اجرای متغیر مستقل کاهش نیافته است؛ بنابراین فرضیه صفر تأیید می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با موضوع اثربخشی آموزش والدگری آدلری بر تعارضات مادر - فرزندی در بین نوجوانان دختر انجام شد. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که تعارضات مادر - فرزندی گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه پس از اجرای متغیر مستقل به صورت معناداری کاهش یافته است. نتیجه به دست آمده از این تحقیق در این قسمت در راستای نتایج به دست آمده از تحقیقات برکلی و توماس - ماسون^۱ (۲۰۱۵)، ماین (۲۰۱۳) و هولمز، بوند و بیرن (۲۰۱۲) در باب تعارضات مادر - نوجوان قرار دارد. برکلی و توماس - ماسون (۲۰۱۵) در پژوهشی پیرامون بررسی ساختار، علل و مدیریت تعارضات مادر - دختری در دوران نوجوانی، به این نتیجه رسیدند رفتار و صحبت، پاسخگویی، عکس‌العمل، خویش‌داری و یا تشدید تعارضات در بروز و چگونگی اختلافات مادر - دختری نقش دارند، مادران در قیاس با پدران و حتی خود دختران، در حل تعارضات والد - فرزندی سهل‌گیری بیشتری داشته و راحت‌ترند. ماین (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان ارتباط همدلانه در مدیریت تعارضات مادر - نوجوان به این نتیجه رسید ارتباط همدلانه در مواجهه با عواطف منفی نوجوان نقشی مهم و کلیدی در مدیریت تعارضات مؤثر بین والدین و نوجوانان ایفاء می‌کند و لذا انجام مداخلات آموزشی یا مشاوره‌ای که ارتباط همدلانه بین مادر و نوجوان را تسهیل می‌کند، به حل و فصل مؤثر تعارضات آنها کمک می‌کند. در توضیح و تبیین این بخش از یافته‌های پژوهش می‌توان گفت به کارگیری بسته‌های روانی - آموزشی همچون آنچه در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفت و کمک به ایجاد مهارت‌هایی که ارتباط همدلانه و دلگرم‌کننده بین مادر - نوجوان را تسهیل می‌کند می‌تواند سبب شود تعارضات در رابطه والد - فرزندی به سادگی بیان شده و حل و فصل

---

1. Berkeley & Thomas-Mason

گردد. هولمز، بوند و بیرن (۲۰۱۲) در تحقیقی پیرامون نقش باورها در حل و فصل تعارضات مادر - نوجوان به این نتیجه رسیدند باورهای مادران و نوجوانان درباره معایب و محاسن تعارضات و حل و فصل آن‌ها می‌تواند به شکلی معنادار نحوه مواجهه و ذهنیت آن‌ها در باب تعارضات روزانه بین آن‌ها را پیش‌بینی کند و لذا کمک به ایجاد تغییرات مثبت شناختی و رفتاری از طریق آموزش یا مشاوره در ارتباط مادر - نوجوان می‌تواند نقشی مهم و کلیدی در این ارتباط ایفاء کند. در تبیین و مقایسه این بخش از یافته‌های پژوهش نیز می‌توان اذعان داشت رویکرد آدلری به‌عنوان یک رویکرد پیشگام در حوزه تمرکز بر باورها و حوزه شناختی در مداخلات مشاوره‌ای و روانی - آموزشی می‌تواند با ایجاد تغییرات مثبت در باورهای مادران نسبت به ایجاد تعارض در رابطه والد - فرزندی به بهبود رابطه و حل تعارض بین آن‌ها کمک کند. چراکه هرچند تعارضات موجب بروز اختلافاتی بین والدین و نوجوانان می‌گردد، اما نمی‌توان تعارضاتی از این دست را صرفاً به‌عنوان رویدادهایی منفی در نظر گرفت؛ زیرا همان‌طور که رودریگو، هرماندز - کابرا و دکوویچ (۲۰۱۳) نیز اذعان می‌کنند، تعارض در این رابطه، روش و ابزاری برای ابراز نگرانی و نارضایتی، اذعان به اهمیت برخی موضوعات مورد بحث برای طرفین و فرصتی برای رشد فردی و مذاکره مجدد و مداوم بین والدین و نوجوانان ایجاد می‌کند.

بخش دیگری از نتایج این پژوهش نشان می‌دهد توانایی استدلال گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل پس از اجرای متغیر مستقل افزایش یافته است. نتیجه این تحقیق در این بخش، با نتایج به‌دست‌آمده از تحقیقات انجام‌شده توسط کیزر، هلمرهورست و گولدرن (۲۰۱۹)، بوآ^۲ (۲۰۱۵) و برانچ (۲۰۰۸) در یک راستا قرار دارد. کیزر، هلمرهورست و گولدرن (۲۰۱۹) در تحقیقی پیرامون بررسی رابطه دلبستگی مادر - نوجوان و پدر - نوجوان و عزت‌نفس در نوجوانان، به این نتیجه رسیدند هرچند نوجوانان در این دوره از والدین فاصله گرفته و غالب اوقات خود را با دوستان سپری می‌کنند، اما ایجاد تغییرات مثبت در رابطه والدین و نوجوانان به‌گونه‌ای که آن‌ها احساس تعلق خاطر بیشتری

1. Rodrigo, Hernandez-Cabrere & Dekovic

2. Bova

به خانواده داشته باشند نقش مهمی در نوع قضاوت و تفکر نوجوانان درباره خود و در ارتباط با دیگران خواهد داشت. در تبیین این بخش از یافته‌های تحقیق می‌توان گفت والدین برای کمک به رشد توانایی استدلال در نوجوانان به‌عنوان نوعی عملکرد ناشی از فرآیندهای اجتماعی، عاطفی و شناختی نه به‌طور مستقیم، بلکه به‌صورت غیرمستقیم و از طریق سبک فرزندپروری خویش که در رویکرد آدلری روشی دموکراتیک و مبتنی بر مواجهه ساختن فرزند با پیامدهای منطقی و طبیعی رفتار خویش است، کمک می‌کنند. بوآ (۲۰۱۵) در پژوهشی با موضوع پاسخ‌های فرزندان در بحث‌های استدلالی مرتبط با قواعد و تجویزهای والدینی به این نتیجه رسید نوع عملکرد فرزندان ارتباط زیادی با نوع بحث‌های استدلالی پیشین صورت گرفته توسط والدین دارد و این امر بر اینکه چه مقدار فرزندان در گفتگوهای خانوادگی به‌صورت منطقی با والدین مواجه شوند. در تبیین این بخش از یافته‌های تحقیق می‌توان گفت تربیت دموکراتیک آدلری با پرورش توانایی استدلال به نوجوان کمک می‌کند تا منطقی را در ذهن خویش ایجاد کند که با استفاده از عقل سلیم نتیجه‌گیری‌های عقلانی را در تصمیم‌گیری برای حل اختلاف خویش با دیگران ازجمله والدین به کار گیرد. برانج (۲۰۰۸) در تحقیقی درباره مدیریت تعارضات مادر - دختری در دوره نوجوانی، به این نتیجه رسید رفتارهای مدیریت تعارض در این رابطه، ارتباطی مداوم با ادراک مادران و دختران از کیفیت کل رابطه مادر - دختری دارد و نگاه مثبتی را در ذهن آنها نسبت به کلیت رابطه والد - فرزندی ایجاد می‌کند. در تبیین این بخش از یافته‌های تحقیق می‌توان گفت زمانی که طرفین یاد می‌گیرند در حل و فصل تعارضات فعال بوده و منفعلانه عمل نمی‌کنند، راه ارتباط سالم بین آنها باز شده و آنها این‌گونه استدلال می‌کنند که چنین رابطه‌ای به انتقادگری و کنترل همدیگر نیاز چندانی ندارد.

بالاخره اینکه بر اساس نتایج این پژوهش پرخاشگری کلامی و فیزیکی نوجوانان گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه پس از اجرای متغیر مستقل تغییر معناداری نکرده است. نتیجه این تحقیق در این فرضیه با نتایج به‌دست‌آمده از تحقیقات انجام‌شده توسط مسعود^۱ و همکاران (۲۰۱۵)، بوسیری^۱ و همکاران (۲۰۱۸) و بارس^۲ و همکاران (۲۰۱۱)

مغایرت دارد. مسعود و همکاران (۲۰۱۹) در مروری بر ادبیات پژوهشی مرتبط با موضوع سبک‌های فرزندپروری و پرخاشگری در نوجوانان نشان دادند روش‌های فرزندپروری بر پرخاشگری در فرزندان تأثیری مستقیم دارد و تغییر روش‌های فرزندپروری می‌تواند در کاهش رفتارهای پرخاشگرانه مؤثر باشد. در تبیین این بخش از یافته‌های تحقیق می‌توان گفت تغییر در خلق‌وخو در دوره نوجوانی با توجه به تغییرات دوران بلوغ و تحریک‌پذیری نوجوانان در این سن طبیعی است و این امکان وجود دارد توقع مادران از این نظر که تصور می‌کردند با شرکت در این دوره آموزشی رفتارهای پرخاشگرانه نوجوانان نیز به کلی از بین می‌رود باعث شده باشد رفتارهای طبیعی سن نوجوانی را نیز به شکلی بسیار منفی جلوه دهند. بوسیری و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان اثر بخشی آموزش برنامه آموزشی مهارت‌های فرزندپروری بر کاهش رفتار پرخاشگرانه فرزندان به این نتیجه رسیدند فرزندان والدینی که آموزش دیده بودند رفتارهای پرخاشگرانه کمتری را پس از اتمام برنامه نسبت به فرزندان والدین گروه گواه نشان داده بودند. بارس و همکاران (۲۰۱۱) در تحقیقی پیرامون بررسی رابطه فرایندهای فرزندپروری با رفتارهای مسئله‌ساز نوجوانان به این نتیجه رسیدند نوع تعامل مثبت والدین با نوجوانان در کاهش رفتارهای پرخاشگرانه آن‌ها مؤثر است و لذا کمک به والدین برای یادگیری مهارت‌های فرزندپروری می‌تواند در کاهش رفتارهای مشکل‌ساز نوجوانان مؤثر باشد. در تبیین مغایرت این بخش از یافته‌ها با پژوهش‌های پیشین نیز می‌توان گفت این احتمال وجود دارد که چون در تحقیق حاضر فقط مادران در دوره آموزش والدین شرکت داشته‌اند، تغییرات معناداری در رفتار پرخاشگرانه نوجوانان مشاهده نشده است. کما اینکه کوتارکونراد^۳ (۲۰۱۶) در تحقیقی پیرامون تعارضات والد-فرزندی و پیامدهای آن به این نتیجه رسید که دختران در ارتباط با مادر خویش، سبک حل تعارض مسالمت‌جویانه و در ارتباط با پدر خود سبکی پرخاشگرانه دارند. طبق نظر او نتایج این تحقیق به والدین، مربیان و مدرسان دوره‌های

---

1. Bhusiri
2. Bares
3. Cotar-Konrad

آموزش والدین کمک می‌کند تا بسته‌های آموزشی مناسبی را برای پدران در ارتباط با دختران نوجوان طراحی کنند. درباره نمونه مورد پژوهش نیز می‌توان گفت احیاناً سطح پرخاشگری در رابطه مادر - دختری خیلی بالا نبوده و پس از اتمام دوره آموزشی نیز تفاوت معناداری نکرده است.

نتایج این تحقیق نشان داد رویکرد آدلری در آموزش به والدین به شیوه «گام» می‌تواند در حل و فصل تعارضات والد - نوجوان و کمک به پرورش قوه استدلال و تفکر در نوجوانان در مواجهه با تعارض در برابر دیگران مؤثر باشد. هرچند این رویکرد در کاهش رفتارهای پرخاشگرانه کلامی و فیزیکی در بین نوجوانان تغییرات معناداری را نشان نداده است. پیشنهاد می‌شود رویکرد آدلری به‌عنوان یک رویکرد پیشگام در حوزه مداخلات شناختی - رفتاری با رویکردهای هیجان مدار در آموزش به والدین (برای مثال: هاویگورست^۱ و همکاران، ۲۰۱۵) تلفیق شده و اثربخشی آن سنجیده شود. محققان در انجام تحقیق برای جلب مشارکت پدران باتوجه به بافت سنتی شهر اردکان و عدم تمایل پدران حتی برای شرکت در جلسات اولیاء و مربیان، با موانعی روبه‌رو بودند. لذا پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آینده آموزش والدین با رویکرد آدلری با حضور هر دو والد انجام شده و نتایج آن با تحقیق حاضر مقایسه و گزارش شود. عدم دسترسی به مشارکت کنندگان در پژوهش برای ارزیابی مجدد در مرحله پیگیری به علت پایان سال تحصیلی نیز یکی دیگر از محدودیت‌های پژوهش بود. محققان در پایان لازم می‌دانند از تمامی مشارکت کنندگان در پژوهش و نیز مسئولان مدرسه دخترانه ۱۷ شهریور اردکان که در انجام پژوهش همکاری لازم را داشتند کمال تشکر و سپاسگزاری را داشته باشند.

ORCID

Mehdi Khanabadi <http://orcid.org/>
Asgar Choobdari <http://orcid.org/>

منابع

- ثنايي، ب. (۱۳۸۷). مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج. تهران: نشر بعثت.
- خاکسار، م. (۱۳۸۹). اثربخشی آموزش نشست‌های خانوادگی به والدین مبتنی بر رویکرد آدلر - درایکورس بر بهبود خودکنترلی دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی.
- روحي، ع. (۱۳۹۳). رویکردهای نظری و کاربردی در اختلال‌های اضطرابی کودکان. تعلیم و تربیت استثنایی، ۳: ۴۷-۵۸.
- Bares, C., Andrade, F., Delva, J., & Grogan-Kaylor, A. (2011). Personality and Parenting Processes Associated with Problem Behaviors: A Study of Adolescents in Santiago, Chile. *Soc Work Res.* 35 (4): 227-240.
- Berkeley, B., & Thomas-Mason, M. (2015). Mother-Daughter Conflict among 18-21 Years Old Adolescents: Structure, Causes and Management. *Open Access Library Journal.* 2 (4): 1-8.
- Bhusiri, P., PhuPhaibul, R., Suwonnaroop, N., & Viwatwongkasem, C. (2018). Effect of Parenting Skills Training Program for Aggressive Behavior Reduction among School-aged Children: A Quasi-Experimental Study. *Pacific Rim Int J Nurs Res.* 22 (4): 332-346.
- Bova, A. (2015). Children's responses in argumentative discussion relating to parental rules and prescriptions. *Ampersand.* 2: 109-121.
- Branje, S. (2008). Conflict Management In Mother-Daughter Interactions in early Adolescence. *Journal of Behaviour.* 145: 1627-1651.
- Branje, S. (2018). Development of Parent-Adolescent Relationships: Conflict Interactions as a Mechanism of Change. *Journal of Child Development Perspective.* 12 (3): 171-176.
- Cotar-Konrad, S. (2016). Parent-adolescent conflict style and conflict outcome: Age and gender differences. *PSIHOLOGIJA.* 49 (3): 245-262.
- Dinkmeyer, D., Mckay, G.D., & Dinkmeyer, Jr. (1989). *Parenting Young Children: Helpful Strategies based on Systematic Training for Effective Parenting (STEP) for Parents of Children Under six.* Circle Pines, MN: American Guidance Service.
- Disiye, M.A., & Koderu, H.M.N. (2015). Influence of Parent-Adolescent Communication on Adolescent Peer Relations and Gender implications. *Journal of Arts & Humanities.* 4 (7): 55-67.
- Driekurs, R., & Soltz, V. (1964). *Children: The Challenge.* New York: Hawthorn.

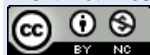
- Estévez, E., Aggressive behavior in adolescence as a predictor of personal, family and school adjustment problems. *Psicothema Journal*. 30 (1): 66-73.
- Estévez, E., Emler, N.P., Cava, M.J., & Inglés, C.I. (2014). Psychosocial adjustment in aggressive popular and aggressive rejected adolescents at school. *Psychosocial Intervention*, 23: 57-67.
- Havighurst, S.S., Kehoe, C.H.E., Harley, A.E., & Wilson, R.K. (2015). *Turning in to kids: an emotion-focused parenting intervention for children with disruptive behavior problems*. ACAMH Occasional Paper 33: Making Parenting Work for children's Mental Health.
- Holmes, T.R., Bond, L.A., & Byrne, C. (2012). The Role of Beliefs in Mother-Adolescent Conflict: An Application of the Theory of Planned Behavior. *Journal of Curr Psychol*. 31: 122-143.
- Jonyniene, J., Kern, R.K., & Gfroerer, K.P. (2015). Efficacy of Lithuanian systematic training for effective parenting (STEP) on parenting style and perception of child behavior. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*. 23 (4): 392-406.
- Jonyniene, J., & Kern, R.K. (2012). Individual Psychology life styles and Parenting style in Lithuanian Parents of 6-to 12-year-olds. *International Journal of Psychology*. 11: 89-117.
- Keizer, R., Helmerhorst, K.O.W., & Gelderen, L. (2019). Perceived Quality of the Mother-Adolescent and Father-Adolescent Attachment Relationship and Adolescents Self-Steem. *Journal of Youth and Adolescence*. 48: 1203-1217.
- Kusheta, S., Bancha, B., Habtu, Y., Helamo, D., & Yohannes., S. (2019). Adolescent-parent communication on sexual and reproductive health issues and its factors among secondary and preparatory school students in Hadiya Zone, Southern Ethiopia: institution based cross sectional study. *Journal of BMC Pediatrics*. 19 (9): 1-11.
- Kyriazos, T. A., & Stalikas, A. (2018). Positive Parenting or Positive Psychology Parenting? Towards a Conceptual Framework of Positive Psychology Parenting. *Journal of Psychology*. 9: 1761-1788.
- Kyung Im, P., & Sangeun, O. (2012). Effects of active parenting today based on goal attainment theory on parenting stress, parenting behavior, and parenting satisfaction in mothers of school age children. *Journal of Korean Acad Nurs*. 42 (5): 659-670.
- Lachowska, B. (2016). Conflict styles and outcomes in parent-adolescent relationship and adolescent family satisfaction. *Polish Journal of Applied Psychology*. 14 (1): 85-98.
- Main, A. (2013). *Empathic Communication During Mother-Adolescent Conflict Management*. Degree of Doctor in Philosophy. University of California, Berkeley.

- Marković, M. (2015). The family context of children and youths who exhibit violent behavior. *Facta Universitatis*, 14, 91-113.
- Martinez, B., Murgui, S., Musitu, G., & Monreal, M.C. (2009). The role of parental support, attitudes towards school and self-esteem in school violence in adolescents. *International Journal of Clinical and Health Psychology*. 8: 679-692.
- Martinez, B., Povedano, A., Amador, L.V., & Moreno, D. (2012). School climate, satisfaction with life and victimization in school. An analysis of the moderating effect of gender. *Anales de Psicología*. 28: 875-882.
- Masud, H., Ahmad, M.S.H., Cho., K.W., & Fakhr, Z. (2019). Parenting styles and aggression among young adolescents: A systematic review of literature. *Community Mental Health Journal*. 1-16.
- McKay, G., & McKay, J. (1983). *Parent study groups*. In O. C. Christensen & T. G. Scharmski (Eds). *Adlerian family counseling* (349-366). Minneapolis, MN: Educational Media.
- McVittie, J., & Best, A. (2009). The Impact of Adlerian-Based Parenting Classes on Self-Reported Parental Behavior. *Journal of Individual Psychology*. 65 (3): 264-285.
- Mestre, V., Samper, P., Tur-Porcar, A.M., Richaud de Minci, M. C., & Mesurado, B. (2012). Emotions, coping styles and aggression in adolescence. *University Psychology*. 11: 1263-1275.
- Mullis, F. (1999). Active parenting: An evaluation of two Adlerian parent education programs. *The Journal of Individual Psychology*. 55: 225-232.
- Nelsen, J. (1996). *Positive discipline*. New York: Ballantine Books.
- Popkin, M. H. (1993). *Active parenting today*. Atlanta, GA: Active Parenting Publishers, Inc.
- Razali, A (2013). Child-Parent Conflict and its Impact on Adolescents Self-Development. *Asian Journal of Humanities and Social Studies*, 1 (5): 345-354.
- Robinson, P.W., Robinson, M.P.W., & Dunn, T.W. (2003). STEP parenting: A review of the research. *Canadian Journal of Counseling*. 37 (4): 270-278.
- Rodrigo, M.J., Hernandez-Cabrere, J., & Dekovic, M. (2012). Resolution of Parent-Child Conflicts in the Adolescence. *Eur J Psychol Educ*. 28 (2): 173-188.
- Salehi, S. (2018). The Effectiveness of Parent Training with Adlerian Approach on the Coping Methods among Mothers of their Children with Conduct Disorder. *Global Journal of Archaeology & Anthropology*. 3 (3): 1-6.
- Selin, O. (2010). *The Relation between Mother-Daughter Relationship and Daughter,s Well-Being*. Degree of Master of Science. Department of Educational Sciences.

- Straus, M.A. (1979). Measuring Intrafamily Conflict and Violence: The Conflict Tactics Scales. *Journal of Marriage and the Family*. 41: 75-88.
- Taddele, M., Jara, D., & Hunie., A. (2018). Level of Parent Adolescent Communication on Sexual and Reproductive Health Issues and Associated Factors among Debre Markos Preparatory School Students, in Debre Markos Town, East Gojjam, Zone, Ethiopia. *Universal Journal of Public Health*. 6 (4): 203-209.
- Xu, Y., Boyd, R.C., Butler, L., Moore, T.M., & Benton, T.D. (2017). Associations of Parent-Adolescent Discrepancies in Family Cohesion and Conflict with Adolescent Impairment. *J Child Fam Stud*. 26: 3360-3369.
- Van Doorn, M., Branje, S. J. T., & Meeus, W. (2011). Developmental changes in conflict resolution styles in parent – adolescent relationship: a four– wave longitudinal study. *Journal of youth and adolescence*, 40: 97–107.
- Villarreal-Gonzalez, M. E., Sanchez-Sosa, J. C., Veiga, F. H., & del Moral Arroyo, G. (2011). Development contexts, psychological distress, social self-esteem and school violence from a gender perspective in Mexican adolescents. *Psychosocial Intervention*. 20: 171-181.
- Visser, L., winter, A.F., Vollebergh, W.A.M., Verhulst, F. & Reijneveld, S (2013). The Impact of Parenting Styles on Adolescent Alcohol Use: The TRAILS Study. *Eur Addict Res*. 19: 165-172.
- Whalen, D.J., Scott, L.N., Jakubowski, K.P., McMakin, D.L., Hipwell, A.E., Silk, J.S., & Step, S.D. (2014). Affective behavior during mother-daughter conflict and borderline personality disorder severity across adolescence. *Journal of Personal Disord*. 5 (1): 88-96.
- Wienke, C. M., MacKinnon-Lewis, C. Gesten, E. L., Gadd, D. K. Dunham, S., & Kamboukos, D. (2009). Bullying and victimization among boys and girls in middle school: The influence of perceived family and school contexts. *Journal of Early Adolescence*, 29: 571-609.

استناد به این مقاله: خان‌آبادی، مهدی، چوبداری، عسگر. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش والدین آدلری (گام) بر کاهش تعارضات مادر - فرزندی در نوجوانان دختر، روان‌شناسی افراد استثنایی، ۱۱(۴۲)، ۱۱۱-۱۳۲.

DOI: 10.22054/JPE.2021.59225.2292

Psychology of Exceptional Individuals is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.